

Magyar tudományosság a világban Hírösszefoglaló – 2025. május

Díjak, kitüntetések

ARANY JÁNOS-DÍJ ÉS -ÉREM – „A szétdarabolt és szétszórt magyarság összetartozás-tudatát azzal erősítjük legjobban, ha figyelünk az értékeire és megbecsüljük azokat.” Az Akadémia a külföldi magyar tudósok, kutatók munkájának jutalmazására, elismerésére Arany János-díjat és Arany János-érmet alapított. Arany János-érmet 2002 óta, Arany János-díjakat 2004 óta ítél oda a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság. Az elismeréseket évente egy alkalommal, az MTA májusi közgyűlése keretében adja át az MTA elnöke. 2024-ig mindösszesen 166 jeles határon túli magyar tudós részesült Arany János elismerésben. A díjazottakat minden évben Tudomány és magyarság kiadványunkban mutatják be – Az idei díjazottakról **ITT** tájékozódhat <https://mta.hu/>

A SZLOVÁKIAI MAGYAR TUDÓSOK FELKAROLÁSÁRÓL IS SZÓL A JEDLIK ÁNYOS-DÍJ – Immár 25 éve létezik a Jedlik Ányos díj, melyet a híres természettudós, feltaláló, és bencés szerzetes születésének kétszázadik évfordulója alkalmából, szülőfalujában, Szímőn alapítottak. Az idei díjat a napokban adták át. A díjazottak mellett az is fontos kérdés, hogy a mai fiatal generáció mennyire ismeri **Jedlik Ányos** személyét, és munkásságát ... <https://patria24.stvr.sk/>

Hírek, események

<https://foruminst.sk/>

KÖNYVBEMUTATÓ – Hogyan alakult a szlovákiai magyar közösség parlamenti képviselete az elmúlt évszázadban? Milyen politikai utat jártak be magyar nemzetiségű képviselőink Prágában és Pozsonyban? – **Popély Árpád** és **Simon Attila** hiánypótló kötete az első átfogó munka, amely a csehszlovákiai magyar politikai képviselet történetét dolgozza fel 1918-tól 1992-ig. A szerzők nemcsak történeti áttekintést nyújtanak, hanem bemutatják a magyar nemzetiségű parlamenti képviselők és szenátorok életútját, politikai pályáját is. A kötetet a Fórum Kisebbségkutató Intézet konferenciatermében mutatták be. A szerzőkkel **Csanda Gábor**, a könyv szerkesztője beszélgetett

EGYRE INTOLERÁNSABB, TUDOMÁNYELLENESÉBB ÉS AUTORITER VEZETŐRE VÁGYIK AZ ERDÉLYI MAGYARSÁG – Intoleránsak, tudományellenesek és alapvetően bizalmatlanok a romániai magyarok – legalábbis ez a nem túl kedvező kép bontakozik ki az Egyenlőbb Erdélyért Mozgalom akciószociológiai munkacsoportjának felméréséből, amelynek eredményeit nemrég mutatták be a készítők: **Toró Tibor** és **Székely István Gergő** politológusok, valamint **Kiss Tamás** és **Csata István** szociológusok <https://transtex.ro/>

HIDAKAT ÉPÍTENEK A NAGYVILÁG ÉS AZ ERDÉLYI MAGYAR ORVOSTÁRSADALOM KÖZÖTT – Egy hálózat kiépítése a cél, mely ösztöndíjakat, klinikai gyakorlatokat, tudományos partnerségeket és mentorprogramokat biztosít fiatal erdélyi orvosoknak – hangzott el az Amerikai Magyar Orvosszövetség Erdélyi Tagozatának alakuló ülésén – Célunk világos: egy tudásalapú együttműködésre épülő hálózat kiépítése, mely ösztöndíjakat, klinikai gyakorlatokat, tudományos partnerségeket és mentorprogramokat biztosít fiatal erdélyi orvosoknak, miközben erősíti a betegközpontú innovatív orvoslást, a felelős szakmai közösséget és a hazai egészségügyi intézményeket” – fogalmazott a székelyudvarhelyi születésű, jelenleg az Amerikai Egyesült Államokban ortopéd-traumatológus főorvosként tevékenykedő **dr. Gergely István**, az Amerikai Magyar Orvosszövetség Erdélyi Tagozatának elnöke) <https://szekelyhon.ro/>

AZ ALAPKUTATÁSTÓL AZ ALKALMAZOTT TUDOMÁNYOKIG (IX. TUDOMÁNYOS SZESSZIÓ) – 2025. MÁJUS 9. – A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Kara a Csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórházzal, a Pécsi Tudományegyetem Doktori Tanácsával és a KAB Agrártudományi szakbizottságával társszervezésben szervezte meg éves doktorandusz fórumát, melynek címe *Az alapkutatástól az alkalmazott tudományokig (IX. tudományos szesszió)* volt. A fiatal kutatók a Sapientia EMTE Csíkszeredai Karán, magyar, román és angol nyelvű előadások keretében ismertették legújabb eredményeiket <https://kab.ro/>

HATÁRON TÚLI MAGYAR TUDOMÁNYOS INTÉZETEK ÉS SZERVEZETEK ÜNNEPI HÓNAPJÁNAK MEGNYITÓJA – A határon túli magyar tudományos intézetek és szervezetek ünnepi hónapja május 12-én nyitóeseménnyel vette kezdetét az MTA Székházban. A program **Freund Tamás** köszöntőjével indult, ezt **Kocsis Károly** előadása követte *Magyar tudományosság határainkon túl* címmel. [...] Az eseményt a Magyar Tudományosság a nagyvilágban című kiállítás megnyitója zárta <https://mta.hu/>

KUTATÓK ÉS TÉMÁK A 15. TUDÓSTALÁLKOZÓN – A 15. Vajdasági Magyar Tudóstalálkozóra a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) bicentenáriumi évfordulója keretében 2025. május 20-án került sor Budapesten, az akadémiai székházban. Az ünnepélyes megnyitón köszöntőbeszédet tartott **Kocsis Károly** akadémikus, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke és **Morvai Tünde**, az MTA Határon Túli Magyarok Titkársága osztályvezetője. A konferenciát **Csányi Erzsébet**, a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács elnöke nyitotta meg. A három teremben párhuzamosan zajló szekciómunka 19 órakor zárult a kiértékeléssel <https://szmsz.press/>

25 ÉVES A KÁRPÁTALJAI MAGYAR DIÁKOK ÉS FIATAL KUTATÓK SZÖVETSÉGE – Nemrég ünnepelték a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetsége (KMDFKSZ) fennállásának 25. évfordulóját. A Nagydobronyi Magyar Házban megszervezett eseményre nemcsak jelenlegi tagok, külhoni és kárpátaljai partnerek, de alumni tagok is ellátogattak <https://karpataljalap.net/>

BBTE-KEZDEMÉNYEZÉS: FOLYÓVIZEK MŰANYAGSZENNYEZÉSÉT KÖVETIK NYOMON – A Kis-Szamos műanyag-szennyezettségét méri fel a Babeş-Bolyai Tudományegyetem kedden induló projektje során, közölte az egyetem. A kezdeményezéssel Románia belép az egyik legfontosabb európai projektbe, amely a kontinens folyóinak műanyagszennyezését hivatott nyomon követni <https://maszol.ro/>

HIDAKAT ÉPÍTENEK A NAGYVILÁG ÉS AZ ERDÉLYI MAGYAR ORVOSTÁRSADALOM KÖZÖTT – Egy hálózat kiépítése a cél, mely ösztöndíjakat, klinikai gyakorlatokat, tudományos partnerségeket és mentorprogramokat biztosít fiatal erdélyi orvosoknak – hangzott el az Amerikai Magyar Orvosszövetség Erdélyi Tagozatának alakuló ülésén <https://szekelyhon.ro/>

A JÖVŐ NYELVE – MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ÉS NYELVOKTATÁS – A Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületének (MANYE) idei, sorrendben 30. kongresszusára Eszéken került sor, a rendezvény fő témája a mesterséges intelligencia volt. **Prószéky Gábor**, a MANYE elnöke és **Fóris Ágota**, a MANYE alelnöke az egyesület munkájáról és a jövő kihívásairól nyilatkozott <https://kepesujzag.com/>

17. NEMZETKÖZI GAZDASÁGI ÉS ÜZLETI KONFERENCIA, KIHÍVÁSOK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN, INNOVÁCIÓ: A VÁROSI KÖZPONTOK ÉS A PERIFÉRIÁK KÖZÖTTI SZAKADÉK ÁTHIDALÁSA – 2025. május 22-23. – A Sapientia EMTE Csíkszeredai Kara nagyszabású nemzetközi konferenciát szervezett, melynek címe *17th International Conference on Economics and Business, CHALLENGES IN THE CARPATHIAN BASIN, Innovation: Bridging the Gap between Urban Centers and Peripheries*. A programsorozat első napján, május 21-én egyetemistáknak szánt workshopokra került sor, május 22-én konferenciát, május 23-án pedig kirándulást szerveztek. A KAB Közgazdasgtudományi szakbizottsága, valamint a Magyar Regionális Tudományi Társaság társszervezőként vett részt a rendezvényen – A városok világszerte soha nem látott mértékű növekedést tapasztalnak, ami a lehetőségek, a kultúra és a technológia által jellemzett dinamikus központok kialakulásához vezet. Ezzel szemben a periférikus régiók, beleértve a vidéki közösségeket, az alul ellátott külvárosokat és az elszigetelt városokat, jelentős kihívásokkal néznek szembe, ha ugyanezekhez az erőforrásokhoz, szolgáltatásokhoz és lehetőségekhez akarnak hozzáférni. Ez az egyenlőtlenség nemcsak földrajzi megosztottságot hoz létre, hanem gazdasági, társadalmi és technológiai egyenlőtlenségeket is eredményez. A mélyreható technológiai változások korában, amelyet a mesterséges intelligencia megjelenése jellemez, egyedülálló lehetőség kínálkozik a meglévő egyenlőtlenségek kezelésére. Az innováció fogalma már nem korlátozódik egy adott terület fizikai infrastruktúrájára; ma már a digitális területeket is magában foglalja, és ezáltal befolyásolja az összekapcsolhatóságról, a hozzáférhetőségről és a befogadásról alkotott képünket ... <https://kab.ro/>

AZ ERDÉLYI MAGYARSÁG A 20. SZÁZADBAN. KISEBBSÉGTÖRTÉNETI KONFERENCIA – Csíkszereda (2023), Székelyudvarhely (2024) után 2025. május 23-24-én harmadik alkalommal került sor a legújabb kutatási eredményeket bemutató kisebbségtörténeti konferenciára. Ezúttal a helyszín Marosvásárhely volt. Az előadások elsősorban a romániai magyar kisebbségi életvilágot működtető 20. századi helyi és regionális elitekre, valamint a közösségsszervező, intézményteremtő életpályákra összpontosítottak <https://kab.ro/>

NYOM-KÖVETÉS 10. – KONFERENCIAFELHÍVÁS – A Vajdasági Magyar Doktoranduszok és Kutatók Szervezete NYOM-KÖVETÉS 10. címmel irodalomtudományi műhely-konferenciát szervezett 2025. május 31-én Szabadkán – A konferencia előadásaiából készített munkák tanulmánykötetben jelennek majd meg – A rendezvény támogatója a Tempus Közalapítvány és a Kulturális és Innovációs Minisztérium voltak <https://www.vmdok.org.rs/>

Várható események, felhívások

JÚNIUS 26–29. KÖZÖTT RENDEZIK MEG KOLOZSVÁRON A XVIII. TUDOMÁNY- ÉS TECHNIKATÖRTÉNETI KONFERENCIÁT – Jelentkezni lehet önálló kutatási eredményeket bemutató tudomány- és technikatörténeti előadásokkal a matematika, a műszaki- és természettudományok, valamint az ipar bármely területéről. A jelentkezési határidő: június 10. A bemutatott előadásokat nemzetközi azonosítóval (ISSN számmal) ellátott, az Open Journal System-ben létrehozott online kötetben közlik majd <https://emt.ro/>

Portré, interjú, háttér

NINCS OLYAN, HOGY A VILÁG LEGNEHEZEBB NYELVE... VENDÉG: **DANČO JAKAB VERONIKA** (a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének adjunktusa) – A MásKép legújabb epizódjában egy kelet-szlovákiai faluból indulnak el, Mátyócról, ahol egy emeletes házból kinézve Ungvárig ellátni. **Dančo Jakab Veronika** innen indult el gimnázium után amolyan átlagos szlováktudással a fővárosba, Pozsonyba, ahol a Comenius Egyetemen történelmet, magyar nyelvet és irodalmat tanult. Ma már az egyetemen tanít, a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének adjunktusa, 6. éve tanítja a magyart idegen nyelvként ... <https://parameter.sk/>

Kérjük szíves közreműködésüket abban, hogy a tájékoztató azon részei, amelyek a kutatóhely számára relevánsak, megküldésre kerüljenek annak vezetőjéhez, illetve minden érdeklődő és érdekelt munkatárs részére.

Együttműködésüket köszönjük!